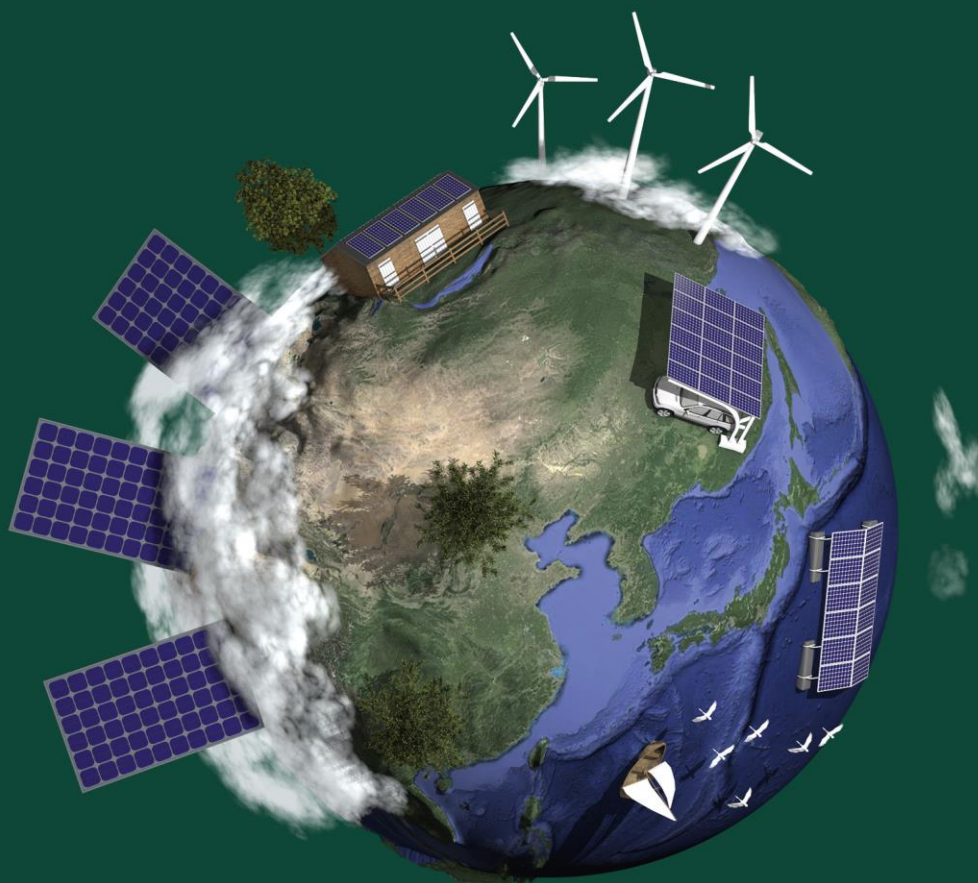

Zonnepark Teersche Sluispolder – Projectplan

Datum: 07-07-2022
Versie: 5.1

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
1 Beschrijving initiatief	5
<i>Projectplan in het kort</i>	5
<i>Wijzigingen ten opzichte van projectvoorstel uit tenderfase</i>	5
2 Projectparticipatie	8
3 Procesparticipatie	9
<i>Belangrijke belanghebbenden</i>	9
<i>Bevoegd gezag</i>	12
4 Landschappelijke inpassing	16
5 Effecten op en bijdragen aan natuurdoelen	20
6 Combinatie met andere functies	24
7 Levenscyclus, Zekerstelling en Afbraak	26
8 De te doorlopen procedure	28
<i>Vergunningsfase</i>	28
<i>Bouwfase</i>	29
<i>Exploitatiefase</i>	30
Bijlagenboek	
Bijlage A. Participatieverslag	32

INLEIDING

Het initiatief voor de realisatie van een zonnepark komt voort uit de ambitie van de gemeente Heumen om in de periode tot en met 2030 in totaal voor 40 hectare aan zonneparken te realiseren. Om invulling te geven aan het eerste gedeelte van die ambitie, de realisatie van een zonnepark van ca. 20 hectare in de Teersche Sluispolder, is een tender uitgeschreven. GroenLeven en Enovos Green Power Nederland (hierna: Enovos), hebben in samenwerking met twee lokale grondeigenaren een projectvoorstel ingediend voor een te ontwikkelen zonnepark. Om invulling te geven aan het lokaal eigenaarschap zijn de initiatiefnemers (GroenLeven en Enovos) een exclusieve samenwerking aangegaan met Energiecoöperatie Heumen (hierna: ECH), waarbij wordt gestreefd naar een mede-eigenaarschap van minimaal 50%.

Op 15 juni 2021 heeft de gemeente Heumen schriftelijk laten weten dat het ingediende voorstel van initiatiefnemers als beste uit de tender is gekomen, waarmee zij in principe medewerking verlenen aan de uitvoering van projectvoorstel 'Teersche Sluispolder'. Onderdeel van het besluit is dat over verschillende onderwerpen nadere afspraken gemaakt zullen moeten worden tussen initiatiefnemers en gemeente. Het gaat onder meer over (i) Combinatie met andere functies, (ii) Procesparticipatie, (iii) Projectparticipatie, (iv) Levenscyclus, zekerstelling en afbraak, (v) Landschappelijke inpassing, (vi) Effecten op en bijdragen aan natuurdoelen (vii) De te doorlopen procedure. Het tendervoorstel is met in acht neming van deze punten na gunning verder uitgewerkt als concreet project.

Aangezien er op basis van gesprekken met diverse belanghebbenden wensen naar voren zijn gekomen die niet (voldoende) in het initiële projectvoorstel meegenomen waren, bevat het definitieve projectplan een aantal wijzigingen om aan deze wensen tegemoet te komen. Voorliggend document geeft een beschrijving van het project, ter verduidelijking aan belanghebbenden, het college van burgemeester en wethouders, de gemeenteraad van Heumen en andere belangstellenden. Het document start met een beknopt overzicht van het definitieve projectplan, inclusief een beschrijving van de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het projectvoorstel uit de tenderfase. De daaropvolgende hoofdstukken geven een uitgebreider beeld; per onderwerp wordt beschreven welke afspraken zijn gemaakt/besluiten zijn genomen en verklaren de wijze waarop eventuele wijzigingen ten opzichte van het projectvoorstel tot stand zijn gekomen.

Dat betekent dat het document is opgedeeld in acht hoofdstukken:

1. **Beschrijving initiatief:** het definitieve projectplan op hoofdpunten, inclusief de wijzigingen ten opzichte van het projectvoorstel uit de tenderfase.
2. **Projectparticipatie:** de afspraken tussen initiatiefnemers en ECH om inwoners van Heumen de mogelijkheid te bieden om ten minste 50% van het zonnepark in eigendom te verkrijgen en het voordeel van de opbrengsten lokaal te ervaren door een gebiedsfonds.
3. **Procesparticipatie:** het proces waarbij belanghebbenden mee hebben kunnen denken over de plannen, het ontwerp, de landschappelijke inpassing en het beheer en onderhoud van het zonnepark. Daarnaast bevat het hoofdstuk de hoofdpunten van de inrichtingsprincipes uit het gebiedsplan Energielandschap A73 en de eisen vanuit de omgevingsverordening van de provincie en de wet natuurbescherming.
4. **Landschappelijke inpassing:** een beschrijving van het definitieve landschappelijke inpassingsplan en de wijzigingen ten opzichte van de versie uit het projectvoorstel voor de tender en de keuzes die aan de wijzigingen ten grondslag liggen.
5. **Effecten op en bijdragen aan natuurdoelen:** een beschrijving van het verwachte effect van het zonnepark op de natuur, zowel voor de das als de overige flora en fauna in het gebied.
6. **Combinatie met andere functies:** beschrijving van de functies die het zonnepark, naast de opwek van hernieuwbare energie, voor de omgeving zal hebben.

7. **Levenscyclus, zekerstelling en afbraak:** overzicht van de maatregelen en afspraken die zijn gemaakt om een nauwkeurig opbouw-, exploitatie- en afbraakproces gedurende en na afloop van de levensduur van het zonnepark te garanderen.
8. **De te doorlopen procedure:** overzicht van de stappen die benodigd zijn om het zonnepark te realiseren en exploiteren.

Op naar een duurzaam Heumen!

HOOFDSTUK 1 BESCHRIJVING INITIATIEF

Projectplan in het kort

Het projectgebied ligt in het buitengebied van de gemeente Heumen, ten noordwesten van Malden en ten zuiden van Nijmegen. Het gebied ligt tussen de Westerkanaaldijk aan de noordoostzijde (gelegen parallel aan het Maas-Waalkanaal) en de Burchtselaan aan de zuidwestzijde, met ca. 200 meter verderop de A73. Het kent een oppervlakte van ca. 36 ha, waarbinnen een zonnepark wordt gerealiseerd met een oppervlak van 18,5 ha (oppervlakte betreft de zonnepanelen incl. tussenruimten). De overige gronden worden ingezet als natuurcompensatie en bieden ruimte voor de landschappelijke inpassing. Dit laatste is met name gericht op de instandhouding van het leefgebied van de in deze omgeving veel voorkomende das. Verder zullen er 5 bijenhôtels worden geplaatst, bij voorkeur op locaties waar ze ecologisch gezien de hoogste waarde hebben. De landschappelijke inpassing is weergegeven in afbeelding 1.

Afbeelding 1: definitieve landschappelijke inpassingsplan
(Hoofdstuk 4 bevat de afbeelding in volle grootte, inclusief de legenda.)

Wijzigingen ten opzichte van projectvoorstel uit tenderfase

Het voorliggende plan wijkt op punten af van het projectvoorstel uit de tenderfase. Deze wijzigingen zijn voortgekomen uit overleg met o.a. provincie, gemeente, waterschap, stichting Das en Boom, omwonenden en ECH. Eén van de belangrijkste wijzigingen is de vergroting van het projectgebied. Niet zozeer om meer zonnepanelen te kunnen plaatsen, maar om voldoende compensatiegebied voor de das te kunnen borgen. Tijdens de uitwerking van het plan bleek dat de in het tenderplan opgenomen compensatiegronden niet afdoende waren. Om deze reden is het project in omvang gewijzigd naar één aaneengesloten projectgebied (inclusief compensatiegronden) van ca. 36 ha. Het compensatieperceel van ca. 6 ha op 1,5 kilometer afstand is komen te vervallen en de naastgelegen compensatiegronden tussen de Westerkanaaldijk en het zonneparkdeel zijn vergroot van 2,5 naar ca. 10 hectare. Door deze wijziging maakt de dassenburcht ten oosten van het zonnepark bovendien deel uit van het compensatiegebied en kan hier direct aangrenzend een kwaliteitsverbetering in het foerageergebied worden gerealiseerd.

Ook in de positionering van de zonnepanelen heeft een aantal verschuiving plaatsgevonden.

- (i) In het huidige plan is aanvullend op de 250 meter afstand die op grond van het gebiedsplan Energielandschap A73 moet worden gehouden tot het Maaswaalkanaal, 35 meter extra afstand aangehouden. De rooilijn van het project ligt daarmee op 285 meter van het kanaal. Hiermee wordt de afstand tot de naastgelegen woningen vergroot en ontstaat bovendien een bufferzone langs de noordoostzijde van het zonnepark. Deze brede zone van ca. 2,5 hectare zal worden ingericht als ecologische verbindingszone voor de das en het zicht op het zonnepark vanaf de Westerkanaaldijk verkleinen.
- (ii) Aangezien de Groene Ontwikkelzone niet volledig kon worden bebouwd, is de helft van de aldaar beoogde panelen verplaatst. Een gedeelte is teruggeplaatst op de gronden achter de bestaande schuur aan de Westerkanaaldijk. Hierdoor vormt het zonnepark aan die zijde één rechte lijn, en daarmee een eenduidig beeld. De rooilijn buigt aan de oostzijde af richting het zuiden om de zichtlijn vanuit de woningen aan de Westerkanaaldijk te respecteren. Op die manier kan vanaf de woningen langs het zonnepark worden gekeken, en wordt de zichtbaarheid van het zonnepark vanuit dat perspectief verkleind.
- (iii) De overige zonnepanelen zijn beoogd op de gemeenteground aan de zuidzijde van het projectgebied.
- (iv) Op deze locatie zijn eveneens een aantal (ca. 1100) extra panelen opgenomen. Voor het vergroten van de in het project opgenomen natuurcompensatie (voor de das), was uitbreiding van het projectgebied nodig. Inherent hieraan zijn de jaarlijkse projectkosten eveneens toegenomen. De extra zonnepanelen zijn nodig om een gedegen business case en passend rendement te behouden. Dit is eveneens van belang voor de (toekomstige) leden van de energiecoöperatie uit de omgeving.

Een andere wijziging is de realisatie van een recreatieve pauzeplek aan de zuidzijde voor o.a. fietsers, inclusief laadpaal voor fietsen, een bankje, een informatiebord en de mogelijkheid het zonnepark op te lopen en fysiek te beleven. Deze recreatieplek was beoogd aan de zijde van het maisdoolhof, maar uit gesprekken met de omwonenden bleek dat zij dit niet wenselijk vonden. Een pauzeplek aan de Burchtselaan heeft bovendien een meer recreatieve functie, vanwege een verwacht hoger aantal dagrecreanten (fietsers/wandelaars).

Belangrijkste wijzigingen in kengetallen | Onderstaande tabel bevat de belangrijkste wijzigingen in kengetallen, met een beknopte beschrijving van de hoofdreden(en) van de wijziging.

Onderwerp	Projectvoorstel uit tender	Definitieve opstelling projectplan
Oppervlakte projectgebied	28 ha, waarvan 6 ha op 1,5 km afstand van projectgebied	36 ha aaneengesloten
Oppervlakte zonnepark	18,1 ha binnen hekwerk	18,5 ha binnen hekwerk
Opbrengst in MWp/TJ	24,7 MWp/89,0 TJ per jaar	27,6 MWp/94,4 TJ per jaar
Aantal zonnepanelen	40.824 in zuidopstelling, 46.538 in oostwestopstelling met reguliere zonnepanelen.	41.925 in zuidopstelling met bifacial (transparante) panelen, keuze voor oostwest is vervallen i.v.m. lichtinval op bodem.
Oppervlakte natuurcompensatie	2,5 ha aansluitend, 6 ha op 1,5 km van projectgebied.	16,6 ha, waarvan o.a. 2,5 in GO-zone, 10 ha aan kanaalzijde en 2,5 ha in ecologische verbindingszone.
Maatregelen t.b.v. de GO-zone	Volledig ingericht met zon-PV.	50% ingericht met zon-PV ten behoeve van foerageergebied das en versterking natuur in verbindingszone.
Ingericht met haagstruweel	1 ha: het plan was voorzien van vijf hagen, waaronder twee rondom de GO-zone, een aan de kanaalzijde (tevens voor zicht omwonenden) en een aan de zuidzijde.	2,5 ha: diverse hagen zijn toegevoegd ter bevordering van de das, o.a. in GO-zone, langs de sloot, op de grond van gemeente, in de verbindingszone en in het compensatiegebied.
Maatregelen t.b.v. omwonenden	Vrijwaren 250 meter vanaf kanaal en planten van hoge haag om zicht op het park te ontnemen.	Naast de haag ook het respecteren van de zichtlijn vanuit de woningen en het vrijlaten van 35 meter extra vanaf het kanaal.

Meerwaarde voor omgeving	In het projectvoorstel werden diverse opties benoemd, waaronder een uitkijktoren, informatiepunt en/of een oplaadpunt voor fietsers.	Aan de zuidzijde wordt een pauzeplek voor recreanten ingericht, met o.a. laadplekken voor fietsen, bankje, klimrek, infoborden en heen-en-weertje om het zonnepark te bekijken. Ook komen er 5 bijhotels verspreid in het projectgebied.
--------------------------	--	--

Belangrijkste wijzigingen schematisch weergegeven | Om een goed beeld te geven van de bovenstaand beschreven wijzigingen zijn beide plankaarten onderstaand weergegeven. Afbeelding 3 geeft de landschappelijke inpassing weer zoals destijds in de tenderfase is ingediend. Afbeelding 2 geeft de definitieve landschappelijke inpassing weer, waarbij de belangrijkste wijzigingen duidelijk zichtbaar zijn toegevoegd. Hoofdstuk 4 bevat de landschappelijke inpassingsplannen in volle grootte, inclusief de legenda.

Afbeelding 2: definitieve landsch. inpassing

Afbeelding 3: landsch. inpassing uit projectvoorstel

HOOFSTUK 2. PROJECTPARTICIPATIE

Initiatiefnemers en ECH streven ernaar om inwoners van Heumen (financieel) mee te laten participeren in het project. Voor het zonnepark wordt gestreefd naar maximaal lokaal eigendom. Deze doelstelling zal grotendeels worden ingevuld door ECH. Daarnaast wordt een gebiedsfonds opgericht, waarvan de gelden een bijdrage kunnen leveren aan lokale duurzaamheidsprojecten of een meerwaarde bieden voor andere functies in het energielandschap. Dit hoofdstuk beschrijft de afspraken die hierover zijn gemaakt.

Afspraken inzake lokaal eigendom | Initiatiefnemers streven naar tenminste 50% lokaal eigendom (tot 100% lokaal eigendom voor het deel van GroenLeven). Op deze wijze blijven de opbrengsten in de regio. Er is derhalve een exclusieve samenwerking tussen ECH en initiatiefnemers, om dit tot stand te brengen. Naast de beoogde rol als (mede-)eigenaar is ECH daarmee ook (mede-)verantwoordelijk voor het vergroten van draagvlak in de omgeving en zal toezicht houden op het beheer van het zonnepark tijdens de exploitatiefase. Hiertoe wordt een intentieovereenkomst gesloten, die uiteindelijk wordt omgezet naar een samenwerkingsovereenkomst. Partijen onderzoeken nog wanneer eigendoms participatie geëffectueerd zal worden, bij start van de bouw of na realisatie van het zonnepark. Uitgangspunt is dat bij participatie ECH vanaf de bouw bijdraagt aan de financiering van het zonnepark. In geval ECH besluit om zich terug te trekken, gaan initiatiefnemers op zoek naar andere partijen die lokaal eigendom in het zonnepark kunnen realiseren.

Financiële bijdrage aan gemeenschap/gemeente | Initiatiefnemers zullen de volgende bijdragen leveren aan de directe omgeving:

1. Financiële bijdrage aan het Gebiedsfonds van totaal € 1000,- per gerealiseerd MWp per jaar gedurende het SDE++-subsidie termijn van 15 jaar*;
2. Aanbod zonnepanelen met korting bij aanschaf bij lokale installateur (geldt voor omwonenden binnen het gebied Eikenlaantje-Burchtselaan-Westerkanaaldijk), of hieraan gelijkgestelde vergoeding indien reeds zonnepanelen aanwezig zijn;
3. Aanbod om in geval van planschade ook de 2% maatschappelijk risico uit te betalen (geldt voor omwonenden binnen het gebied Eikenlaantje-Burchtselaan-Westerkanaaldijk).

**hoogte vergoeding en duur conform de 'Gedragscode Zon op Land'*

HOOFDSTUK 3 PROCESPARTICIPATIE

Tijdens de uitwerking van het project zijn diverse belanghebbenden geraadpleegd. Belanghebbenden hebben kunnen meedenken over de plannen, het ontwerp, de landschappelijke inpassing en het beheer en onderhoud van het zonnepark. Dit proces is vormgegeven aan de hand van het eerder opgestelde communicatie- en participatieplan, met als belangrijkste doelstelling:

- Het bevorderen van de samenwerking en het overleg met belanghebbenden om te komen tot realisatie van het zonnepark;
- Het bevorderen van de acceptatie door belanghebbenden van het zonnepark door een juiste landschappelijke inpassing van het zonnepark;
- Het bevorderen van lokale (financiële) participatie en lokaal eigendom van het zonnepark.

De belangrijkste uitkomsten van het participatietraject staan in dit hoofdstuk beschreven, inclusief de wijzigingen waaraan de behoeften en wensen van belanghebbenden ten grondslag liggen. Een beknopt overzicht van het tot dusver doorlopen traject is opgenomen in bijlage A. In het communicatie- en participatieplan zijn eveneens acties opgenomen voor in een latere fase van de projectontwikkeling. Bijvoorbeeld ten aanzien van de financiële participatie, dan wel de bouw van het zonnepark. De hiervoor opgenomen te nemen acties liggen vanzelfsprekend nog in de toekomst.

Belangrijke belanghebbenden

In het communicatieplan zijn de verschillende belanghebbenden voor het project in kaart gebracht. In de uitwerking van het projectvoorstel is in het verlengde daarvan contact gezocht met diverse partijen. Onderstaand wordt aangegeven welke acties er richting de belanghebbende partijen zijn genomen, die bepalend zijn geweest voor de vormgeving van het project.

Direct omwonenden projectlocatie | De grondeigenaar kent de omwonenden van de projectlocatie goed. De grondeigenaar heeft eind maart 2021 het tendervoorstel rondgebracht bij de omwonenden. Vervolgens hebben initiatiefnemers diverse keren overleg gehad met de omwonenden om hun wensen te leren kennen en de voorgestelde aanpassingen in het landschappelijk inpassingplan met hen te bespreken.

Voorts gaven de omwonenden aan:

- zich niet te kunnen vinden in de uitslag van de tenderprocedure;
- meer invloed te willen hebben op de bestemming van het omgevingsfonds;
- niet te begrijpen dat de realisatie van het zonnepark zo lang duurt;
- de panelen zo veel mogelijk uit het zicht te willen hebben;
- belang te hechten dat stichting Das & Boom zich kan verenigen in het zonnepark;
- een ommetje voor henzelf een toevoeging te vinden;
- zichtlijnen te willen behouden.

Uitkomst | Naar aanleiding van de feedback van de omwonenden, en het met hen gevoerde overleg op 19 april 2022, is het ontwerp van het zonnepark aangepast in de zin dat:

1. de zonnepanelen 35 meter verder van het Maaswaalkanaal worden gepositioneerd dan de 250 meter die door het gebiedsplan Energielandschap A73 wordt vereist;
2. de hierdoor ontstane rooilijn op met de bewoners afgesproken manier naar het zuiden wordt afgebogen (vanaf de solitair staande boom), om de zichtlijn vanuit hun woningen te respecteren;
3. de struweelhaag aan de westerkanaaldijk-zijde 10 meter breed en ten minste vier meter hoog zal gaan worden, zodat het zicht op de panelen grotendeels wordt ontnomen.*

**Aangezien dit een natuurlijk proces is zal het enkele jaren (5-7) duren voordat dit resultaat is bereikt, maar initiatiefnemers begrijpen dat het gewenste resultaat sneller wordt bereikt als direct in hogere beplanting wordt geïnvesteerd. Daarom zullen er aan de Westerkanaaldijk-zijde enkel heesters worden*

geplant die ten minste 1,5 meter hoog zijn. De exacte hoeveelheid en samenstelling van de beplanting wordt nader uitgewerkt in het beplantingsplan die bij het bestemmingsplan wordt gevoegd.

De wens om meer invloed te hebben op de bestemming van het omgevingsfonds ligt buiten de invloedssfeer van de initiatiefnemers en is doorgegeven aan de gemeente.

Staatsbosbeheer heeft in het voorjaar van 2021 struweel aangeplant op haar strook grond die het plangebied doorsnijdt. De gemeente heeft bevestigd dat de beoogde instandhoudingshoogte hiervan 3 meter bedraagt, maar de verwachting is dat deze hoogte niet wordt bereikt. Dit struweel ligt tussen, maar valt niet in de planlocatie van het zonnepark en blijft daarmee buiten de reikwijdte van dit projectplan.

Inwoners van Heumen en wijk Weezenhof (Nijmegen) | De komst van een zonnepark heeft naast de direct omwonenden ook invloed op de andere inwoners van de gemeente. Om hen over de plannen te informeren is een project specifieke website ingericht waarop informatie wordt gepubliceerd over de landschappelijke inpassing, de kengetallen, de wijze van participatie en het proces tot realisatie (<https://groenleven.nl/zonnepark-teersche-sluispolder>). Ook ECH communiceert, als beoogd eigenaar van het project, met haar leden en belangstellenden via diverse mediakanalen.

Het is daarnaast van grote waarde om inwoners direct te spreken en zo ideeën op te halen ter verbetering van het projectvoorstel. Om daar invulling aan te geven is er op 4 november 2021 een inloopbijeenkomst georganiseerd waarvoor de inwoners van de gemeente Heumen, als ook de inwoners van de wijk Weezenhof (Nijmegen) waren uitgenodigd. Op deze avond hebben initiatiefnemers de plannen voor het zonnepark toegelicht en de bezoekers gevraagd om feedback op de plannen.

Uitkomst | Tijdens de informatieavond zijn diverse ideeën kenbaar gemaakt. Waar mogelijk en haalbaar zijn deze meegenomen in de projectuitwerking, zoals het toegankelijk maken van het zonnepark, het aanbrengen van variatie in haagstruweel en het maaibeheer met begrazing.

Afbeelding 4: Inloopbijeenkomst voor inwoners Heumen en wijk Weezenhof

Stichting Das & Boom | Stichting Das en Boom zet zich al sinds 1981 in voor dassen en hun leefomgeving. Aangezien het projectgebied zich bevindt in een gebied met enkele dassenburchten, vonden initiatiefnemers het wenselijk om in een vroeg stadium met de stichting in contract te treden. Ondanks dat de stichting na afloop van de tenderprocedure de eerste maanden het contact met de initiatiefnemers heeft afgehouden, hebben er in het najaar toch enkele gesprekken plaatsgevonden.

In eerste instantie liet de stichting per e-mail (22 september 2021) weten enkel in te kunnen stemmen met het zonnepark wanneer werd voldaan aan de volgende voorwaarden:

- afzien van deel park in de groene ontwikkelingszone (meest westelijk deel zonnepark, ten zuiden van maisdoolhof).
- de samenstelling van het totale projectgebied bestaat uit 50% zonnepark en 50% natuur, de ruimte tussen en onder de panelen niet meegerekend.

Aangezien de voorwaarden van Stichting Das & Boom financieel niet mogelijk waren, heeft er vervolgens een fysieke afspraak plaatsgevonden om elkaars beweegredenen beter te leren begrijpen en een oplossing te bedenken. Tijdens dat gesprek zijn door Stichting Das & Boom de volgende voorwaarden voor het zonnepark aangegeven:

1. de voorkeur wordt gegeven aan een zo intensief mogelijke opstelling van de zonnepanelen, waardoor zoveel mogelijk ruimte overblijft voor landschappelijke inpassing;
2. het hekwerk dient 20 centimeter boven het maaiveld te worden geplaatst voor doorgang klein wild, eventueel in combinatie met andere wilddoorgangen;
3. het realiseren van een verbinding van west naar oost voor de das middels het aanleggen van een verbindingsstrook met hagen;
4. het gras van het natuurcompensatiegebied dient zo kort mogelijk gehouden te worden, aangezien de das dan beter in staat is om voedsel te zoeken;
5. het gras van het natuurcompensatiegebied dient actief bemest te worden, bij voorkeur middels begrazing of het uitstrooien van stalmest;
6. het compensatiegebied direct naast het zonnepark is veel te klein en moet uitgebreid worden.

Na de eerste bijeenkomst hebben er in november 2021 en in januari 2022 nog twee online gesprekken tussen de stichting en GroenLeven plaatsgevonden om de uitwerking en haalbaarheid te bespreken.

Uitkomst | Naar aanleiding van het overleg met de Stichting Das & Boom is het landschappelijk inpassingsplan op zes onderdelen aangepast, waarvan de eerste drie punten schematisch in afbeelding 5 zijn weergegeven:

1. aan de noordoostelijke zijde wordt het natuurcompensatiegebied uitgebreid met 7,5 hectare, waardoor er een aaneengesloten compensatiegebied van 10 hectare wordt gecreëerd langs het Maaswaalkanaal. Een ter plaatse aanwezige én bewoonde dassenburcht wordt hiermee tevens in het compensatiegebied opgenomen;
2. doordat de zonnepanelen 35 meter verder van het Maaswaalkanaal worden gepositioneerd dan de 250 meter die door het gebiedsplan Energielandschap A73 wordt vereist, is het mogelijk om een ecologische verbinding voor de das van 2,5 hectare van de GO-zone tot het compensatiegebied aan de Maaskanaaldijkzijde te realiseren;
3. aan de noordwestelijke zijde, dat als GO-zone is aangemerkt, wordt een natuurcompensatiegebied gecreëerd van 2,5 hectare, voorzien van klaver-grasmengsels en haagstruweel.
4. het klaver-grasmengsel van het natuurcompensatiegebied zal kort gehouden worden en actief bemest worden;
5. het schapenhekwerk rondom het zonnepark wordt op 20 cm van het maaiveld geplaatst om vrije doorgang te geven aan de das en zal eventueel worden aangevuld met wilddoorgangen;
6. in het oorspronkelijke inpassingsplan werd uitgegaan van circa 1 hectare aan haagstruweel, maar om het leefgebied van de das zorgvuldig met elkaar te verbinden wordt het haagstruweel uitgebreid naar 2,5 hectare;

Afbeelding 5: definitief landschappelijk inpassingsplan, inclusief markeringen voor wijzigingen t.b.v. das.

Voldoende tegemoetgekomen aan voorwaarden | Gezien het groot aantal aanpassingen dat in het definitieve landschappelijke inpassingsplan is doorgevoerd, waardoor het projectgebied 51% uit zonnepark en 49% uit natuur en/of recreatie bestaat, zijn initiatiefnemers van mening voldoende aan de wensen van Stichting Das en Boom tegemoetgekomen te zijn. Gezien de hoge kosten die 16,6 hectare aan compensatiegrond en het aanplanten van de haagstruweel met zich meebrengen, wat de business case behoorlijk onder druk zet, achten initiatiefnemers het financieel en operationeel niet haalbaar om hier nog verdere stappen in te zetten.

Bevoegd gezag

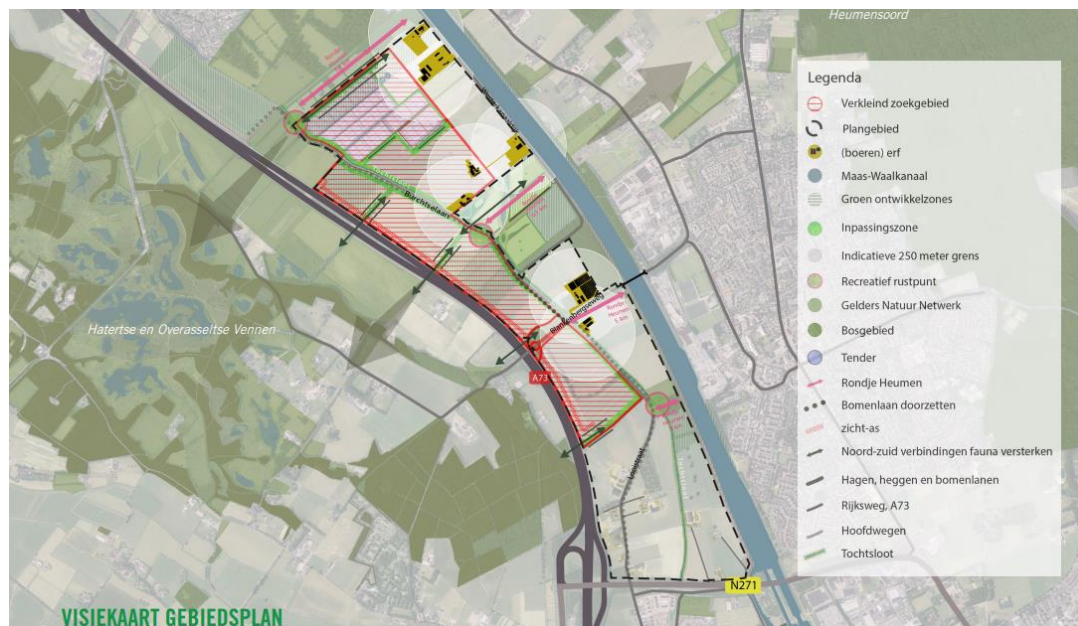
Over het project is eveneens al overleg geweest met diverse bevoegde gezagen. Allereerst zijn vanuit de gemeente Heumen kaders meegegeven in het tendertraject, alsook in de daaropvolgende uitwerking van het 'gebiedsplan energielandschap A73'. Daarnaast is overleg gepleegd met de provincie Gelderland t.a.v. de ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming en is met het waterschap Rivierenland afstemming gezocht over de in het projectgebied spelende waterbelangen. Alle drie wordt onderstaand besproken.

Gemeente Heumen | De gemeenteraad Heumen heeft begin 2021 besloten om de realisatie van de energieopwekking op korte termijn te versnellen middels het uitzetten van een tender voor ca 20 hectare aan zonneparken in het zoekgebied tussen de A73 en het Maaswaalkanaal (zie afbeelding 6). Om meer richting aan de ontwikkeling van zonneparken binnen het zoekgebied te geven is het 'gebiedsplan energielandschap A73' opgesteld.

Gebiedsplan energielandschap A73

Het gebiedsplan beschrijft de belangrijkste uitgangspunten voor de ontwikkeling van zonneparken in het zoekgebied, waaronder het uitgangspunt dat de ontwikkeling rekening houdt met het behoud en de versterking van de natuurwaarden in het gebied, aangezien het gebied een bijzondere ecologische waarde heeft door intensief gebruik van de das. Dat betekent tevens dat de uitwerking van het initiatief moet voldoen aan de eisen vanuit de omgevingsverordening van de provincie (o.a. beschermingsregime van Groene-Ontwikkelingszone) en de Wet natuurbescherming (Wnb). De

gemeente zal het bestemmingsplan enkel vaststellen indien er akkoord vanuit de provincie wordt gegeven. Zie paragraaf 'Provincie Gelderland' voor meer details m.b.t. ontheffingsverlening.

Afbeelding 6: visie gebiedsplan met zoekgebied zon uit gebiedsplan energielandschap A73.

Een ander belangrijk uitgangspunt uit het gebiedsplan is dat het zonnepark aansluit en rekening houdt met bestaande landschappelijke en ecologische structuren in het gebied, denkende aan hagen, struweel en boomsingels, alsmede de versterking van natuur-, landschapswaarden en biodiversiteit. In afbeelding 6 staan de belangrijkste ruimtelijke uitgangspunten geïllustreerd, waaronder het creëren van een natuurlijke verbinding van oost naar west voor de das (groene pijl in het noorden van het zoekgebied) om versnippering van de trekroutes en leefgebied tegen te gaan. Om de uitwerking te garanderen dient het initiatief te worden voorzien van een uitgebreid natuurbeheerplan, waarin maatregelen zijn opgenomen om te zorgen dat de bodemkwaliteit en ecologische kwaliteit niet afnemen. Dit natuurbeheerplan zal gelijktijdig met de omgevingsvergunning worden ingediend.

Tenslotte bevat het gebiedsplan een aantal inpassingseisen die vrij gedetailleerd beschrijven waaraan de landschappelijke inpassing en de technische opstelling van het zonnepark moeten voldoen. Voorbeelden zijn de afstand van het zonnepark tot de Burchtselaan (25 meter), inkleding zonnepark met een groene zone (10 meter), de maximale hoogte van de zonnepanelen (max 2,5 meter) en transformatorstations (max 4 meter), de hoogte en transparantie van het hekwerk (max 2 meter), het verbieden van nachtelijke verlichting en de verschillende inheemse heesters die aangeplant mogen worden rondom het zonnepark. De technische tekening van het zonneparksysteem en de landschappelijke inpassing moeten voldoen aan bovenstaande vereisten.

Anterieure overeenkomst

Met de gemeente is regelmatig overleg gevoerd om alle zaken uit het gebiedsplan zorgvuldig door te voeren in het definitieve projectplan. Naast het behandelen van landschappelijke en technische vereisten zijn er ook afspraken gemaakt m.b.t. het afsluiten van een anterieure overeenkomst. Deze overeenkomst vormt de juridische basis voor de afspraken die in dit projectplan worden beschreven inzake de levenscyclus van het zonnepark, het opruimen van het zonnepark na de vergunningsperiode, de inspanningen van initiatiefnemers voor het realiseren van lokaal eigendom, het realiseren van de natuurdoelstellingen en het natuurcompensatiegebied en de combinatie van het project met andere functies. De anterieure overeenkomst bevindt zich in de afrondende fase.

Betrekking perceel I-13

In navolging van het ingediende tenderplan is met de gemeente Heumen verkend of de inzet van gemeentelijke gronden, aansluitend aan het projectgebied tot de mogelijkheden zou behoren. Vergroting van het projectgebied vergroot de rendabiliteit van de business case, die onder druk kwam te staan door o.a. de aanvullende natuurcompensatie-doeleinden. Initiatiefnemers zijn met de gemeente Heumen in gesprek over de inzet van een deel van het kadastraal perceel I-13, die in gemeentelijk eigendom is. Hierdoor treden zij mede op als grondeigenaar in het project.

Provincie Gelderland | Het projectgebied ligt te midden van (een deel van) het foerageergebied van de das. Gezien deze belangrijke locatie voor de das dient het plan daarom, naast de gemeentelijke beleidskaders en de eisen vanuit de omgevingsverordening van de provincie, ook te voldoen aan de eisen vanuit de Wet natuurbeheer. Aangezien de provincie middels een ontheffingsvraag Wnb toetst of het plan hieraan voldoet is er voorafgaand meermaals online of via de mail afstemming geweest over de gewenste maatregelen ter compensatie van het leefgebied van de das.

Provinciale omgevingsverordening

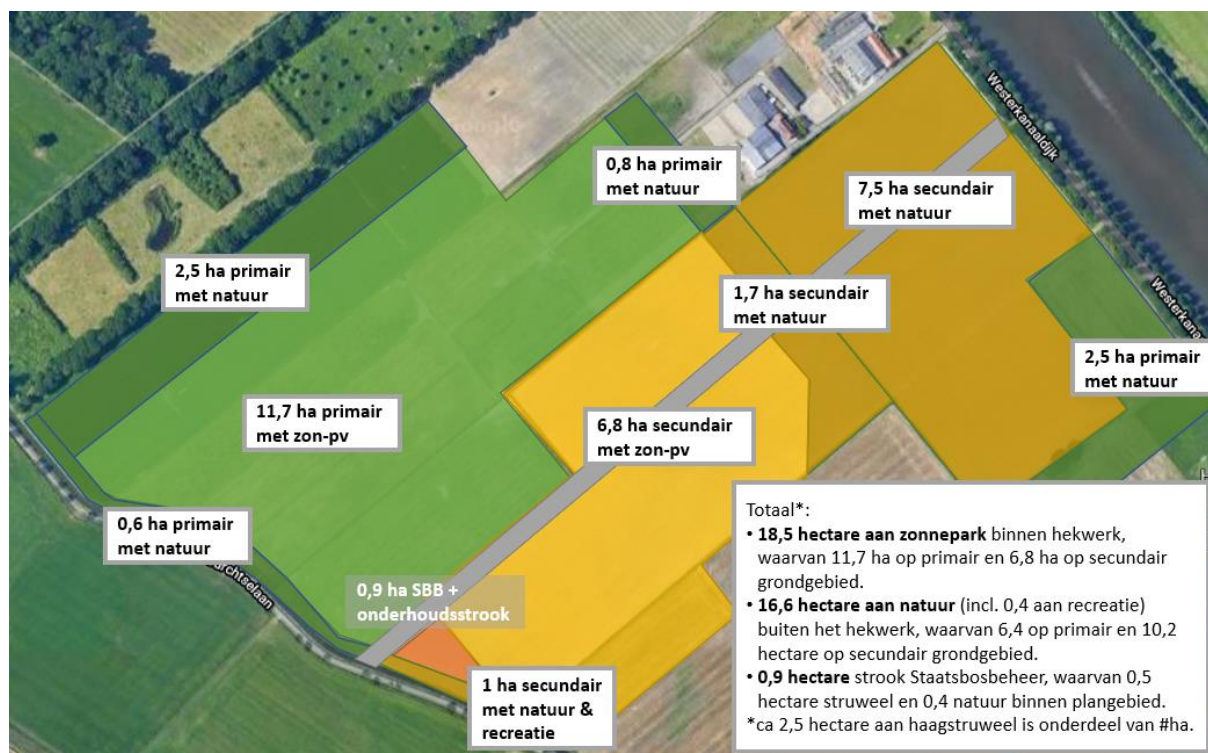
De belangrijkste vereisten inzake de omgevingsverordening van de provincie zijn dat:

1. maximaal 50% van de oppervlakte van zonneparken in de groene ontwikkelingsgebieden ('GO-zone') bestaat uit natuur- en landschapselementen die expliciet bijdragen aan de kernkwaliteiten van het gebied;
2. de natuurelementen planologisch worden geborgd met een inrichtingsplan en een beheerplan met kwalitatieve verplichting in het bestemmingsplan.

Aan beide vereisten is tegemoetgekomen door het gedeelte van het zonnepark dat in de GO-zone ligt voor 50% te vrijwaren van panelen. De 2,5 hectare zal worden ingericht met drie hagen in noord-zuidelijke richting en twee hagen in oost-westelijke richting. Daarnaast wordt het perceel ingericht met inheemse bloem- en kruidenrijk mengsel, zodat het de ontwikkeling van biodiversiteit stimuleert.

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming stelt dat verlies aan foerageergebied van in dit geval de das gecompenseerd dient te worden om de kwaliteit van het leefgebied te beschermen. Als vuistregel hiervoor geldt: verlies aan primair foerageergebied (grasland) moet met 120% grasland gemitigeerd worden en verlies aan secundair foerageergebied (bijv. akkerland) moet met 50% grasland gemitigeerd worden. Om te bepalen hoeveel hectare teruggebracht dient te worden met grasland is allereerst met behulp van huidige en historische gegevens de oppervlaktes van primair en secundair grondgebied in kaart gebracht (zie afbeelding 7). Vervolgens is per perceel gemeten hoeveel vierkante meter wordt bedekt met zonnepanelen, waarna is berekend hoeveel hectare aan foerageergebied gecompenseerd dient te worden en op welke wijze. De berekening is in week 6 met de provincie Gelderland gedeeld, waarna vervolgens in week 7 de ontheffingsaanvraag is ingediend. De aanvraagprocedure loopt nog.

Afbeelding 7: schematische weergave primair en secundair foerageergebied incl. toekomstig gebruik.

Waterschap Rivierenland | Naarmate de inrichting van de projectlocatie meer concreet werd, is eveneens overleg gevoerd met het waterschap Rivierenland over de in het gebied spelende waterbelangen. Uit deze gesprekken blijkt dat een watervergunning nodig is voor de realisatie van het project. Het waterschap heeft een integraal advies over het project opgesteld, waaruit kan worden opgemaakt aan welke aspecten het plan moet voldoen om de waterbelangen in het gebied niet te schaden, en een watervergunning te kunnen verkrijgen. Op basis van dit advies is het planontwerp op details aangepast. De verwachting is dat het project daarmee voldoet aan de eisen van het waterschap, geen waterbelangen schaadt en er voldoende compensatie in de vorm van oppervlaktewater wordt gerealiseerd.

HOOFDSTUK 4 LANDSCHAPPELIJKE INPASSING

Het is belangrijk dat het beoogde zonnepark passend in het landschap wordt gesitueerd. Hiertoe is een landschappelijk inpassingsplan opgesteld. Deze vormt een bijlage van het voor het project vast te stellen bestemmingsplan en zal daarmee bindend zijn voor de omgevingsvergunning. Dit hoofdstuk bevat een beknopte beschrijving over het voorgestelde landschappelijke inpassingsplan zoals deze voor het project is vormgegeven. Ook worden de wijzigingen ten opzichte van de landschappelijke inpassing van het projectvoorstel uit de tender beschreven en de keuzes die aan de wijzigingen ten grondslag liggen.

Landschappelijk inpassingsplan uit de tenderfase | In het landschappelijk inpassingsplan uit het projectvoorstel voor de tender was rekening gehouden met ecologie, het zicht voor omwonenden en de vorm en historie van het landschap, waaronder:

1. het inzaaien van bloem- en kruidenrijke mengsels voor insecten;
2. het planten van (vlecht)hagen voor de das en om het zicht van omwonenden te beperken;
3. het realiseren van in totaal 9 hectare aan dassencompensatiegebied, waarvan 6 hectare op 1,5 km van het projectgebied (niet op plankaart);
4. het creëren van flauwe oevers voor water flora en fauna;
5. de optie voor een extra recreatiemogelijkheid bij het maisdoolhof.

Het oorspronkelijke landschappelijke inpassingsplan is op pagina 18 groot weergegeven, waardoor de details van het plan beter te bekijken zijn. Om de leesbaarheid te vergroten zijn alle bovenstaande punten met een cijfer aangemerkt op de plankaart.

Definitieve landschappelijk inpassingsplan | Zoals in vorige hoofdstukken besproken is het voorliggende projectplan aangepast naar aanleiding van gesprekken met diverse belanghebbenden, alsook naar eigen onderzoek/initiatief. Daarmee zijn eveneens een aantal veranderingen in het landschappelijk inpassingsplan doorgevoerd, waaronder:

1. het verhogen van de streefhoogte van de haag aan de kanaalzijde naar ten minste vier meter om het zicht naar verloop van tijd weg te nemen. Om het natuurlijke groeiproces te versnellen zal een haagstruweel van ten minste 1,5 meter worden besteld, waardoor de struweelhaag na 5-7 jaar de gewenste hoogte bereikt zal hebben. Voor de overige hagen geldt dat het beheer van de hagen rondom het zonnepark is beoogd op een hoogte van 2 á 3 meter, die naar verwachting 2-3 jaar na aanplant bereikt zal zijn. De hagen in het compensatiegebied, als ook de hagen aan de binnenzijde van het zonnepark, dienen ter bevordering van de verbinding en begeleiding van de routes voor de das, derhalve kunnen deze lager worden onderhouden;
2. het uitbreiden van het dassencompensatiegebied aan de oostzijde van 2,5 hectare naar ca. 10 hectare, waarbij het ca. 1,5 km verder gelegen initiële compensatiegebied uit het tendervoorstel komt te vervallen, aangezien een aaneengesloten gebied de voorkeur heeft;
3. het perceel in de GO-zone wordt voor 50% gevrijwaard van zonnepanelen, waardoor er 2,5 ha extra aan dascompensatiegebied wordt gecreëerd;
4. de zonnepanelen aan de zijde van het Maaswaalkanaal worden 35 meter verder geplaatst dan de 250 meter die wordt vereist. De invulling van deze zone is tweeledig: het vergroten van de afstand tot de omwonenden, verlengen van hun zichtafstand en beperken van het zicht op het zonnepark enerzijds en het creëren van een ecologische verbindingszone voor de das anderzijds. Daarbij wordt de rooilijn aan de oostzijde naar het zuiden afgebogen, om de zichtlijn vanuit de woningen aan de Westerkanaaldijk te respecteren;
5. Met de toegenomen kosten door het uitbreiden van het compensatiegebied, het vrijwaren van 50% van de GO-zone en het creëren van de ecologische verbindingszone kwam de business case aanzienlijk onder druk te staan. Om het project rendabel te houden, zonder de exploitatietermijn te verlengen is er, na overleg met de gemeente Heumen, een extra perceel toegevoegd.

6. Aan de zuidzijde wordt een pauzeplek voor recreanten ingericht, met o.a. laadplekken voor fietsen, bankje, klimrek, infoborden en heen-en-weertje om het zonnepark te bekijken. Dit komt in plaats van het informatiepunt dat was beoogd nabij het Maisdoolhof;
7. het gehele gebied, zowel met zonnepanelen als op compensatiegronden, wordt voorzien van klaver-grasmengsels, eventueel aangevuld met bloem- en kruidenrijk grasland (GO-zone en langs sloot), die zorgen voor meer biodiversiteit én een gezonde bodemstructuur;
8. het gebied met zonnepanelen (binnen het hekwerk) zal begraasd worden door schapen, wat ten goede komt voor de biodiversiteit en zorgt voor natuurlijke bemesting voor wormen (voer voor de das), op de overige gronden zal begrazing met koeien, paarden of bemesting met ruige stalmest plaatsvinden;
9. het totale dassencompensatiegebied zal actief bemest worden, ofwel door schapen, ofwel door rund, ofwel door het aanbrengen van ruige stalmest;
10. het hekwerk zal op 20 centimeter worden geplaatst om vrije doorgang te geven aan de das;
11. de hoeveelheid hagen in het projectgebied wordt uitgebreid van circa 1 hectare naar circa 2,5 hectare, waarbij de grootste veranderingen optreden langs de oever van de tochtsloot aan de Burchtselaan, in de GO-zone (om o.a. aan te sluiten op de dassentunnel onder het kanaal) en in het dassencompensatiegebied;

Het definitieve landschappelijke inpassingsplan is op pagina 19 groot weergegeven, waardoor de details van het plan beter te bekijken zijn. Om de leesbaarheid te vergroten zijn de eerste zes punten met een cijfer aangemerkt op de plankaart.

Toelichting belangrijkste wijzigingen | In hoofdstuk 3 en het participatieverslag in bijlage A is toegelicht langs welke wegen de diverse belanghebbenden zijn betrokken bij de totstandkoming van de beoogde inrichting van het projectgebied. De wijzigingen zijn veelal uit deze gesprekken voortgekomen. Helaas zal het nooit lukken om het plan voor iedereen volledig naar wens te maken. Sommige wensen zijn tegenstrijdig. Zo ziet Stichting Das & Boom het liefst zoveel mogelijk hectare aan natuur ten behoeve van de das, terwijl ECH graag een positieve business case aan de inwoners van Heumen wil voorleggen. Voor de insecten is het beter om voldoende ruimte tussen de rijen te behouden om de klaver-grasmengsels optimaal tot bloei te laten komen, terwijl het voor de das, naar inzicht van Das en Boom beter zou zijn om de oppervlakte van het zonnepark zoveel mogelijk te verkleinen en geen aandacht aan de grond onder de panelen te besteden. Met het huidige inpassingsplan is getracht een middenweg te creëren die zoveel mogelijk belanghebbenden tevreden stellen, zonder dat de financiële haalbaarheid teniet wordt gedaan; een zorgvuldig afgewogen plan voor de lokale opwekking van duurzame energie.

Zonnepark Teersche Sluispolder - Heumen

Voorkeursvariant: zuidopstelling, meegedraaid met de kavelrichting NO-ZW, oppervlakte gebruik maximaliseren.

16-03-2021

Schaal 1:2500 op A1

Schaal 1:5000 op A3

Ontwerputgangspunten:

- Kavelrichting en openheid (broekontginning);
- Sloten handhaven;
- Ruimte bij sloten concentreren t.b.v. doorzichten, draaiing met de kavelrichting mee;
- Inhoudelijk aansluiten bij gemeentebestuur m.b.t. de status als dassen-compensatiegebied. Aansluiten bij andere (voorgenomen) maatregelen, zoals:
 - Knip- of scheerhagen t.b.v. dekking (t.b.v. fourageren), min of meer aaneengesloten. Beheer richten op beschikbaarheid regenwormen in kort gras en maiskolven na de oogst.
- Tochtsloot plaatselijk van een flauwe oever voorzien
- Toegang (voor fauna) aan de NW-zijde creëren
- Bloemstrook langs de oever van de Tochtsloot
- Meer ruimte tussen de tafels met panelen dan bij oost-west-gerichte panelen.

Techniek:

- Alle trafo's, containers aan de buitenzijde van de blokken tafels
- Hekwerken beperken tot plekken waar afscherming niet anders kan.

Aan zuidwestzijde knip- of scheerhagen 1 à 1,5m hoog langs de sloten
Langs de Tochtsloot een bloemstrook met clusters inheemse heesters.
Geen geslotenrand beplanting, behoud verre zichtlijnen en afstand houdt ook in dat de panelen deels zichtbaar zullen zijn.

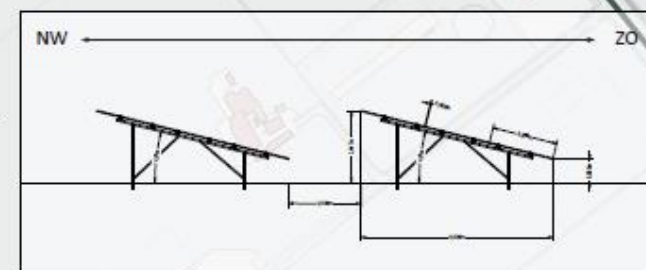

Lindemans Landschapsarchitecten
i.o.v.

GroenLeven
zonne-energie

0 50 250m

Technisch profiel 'met de kavel meegedraaide' zuidopstelling.

Legenda

- Maatregelen landschappelijke schaal**
 - locatie gelegen binnen A-zoekgebied op 250m van het Maas-Waal kanaal, qua maat en schaal en binnen dit typ landschap acceptabel en gedragen.
 - mogelijkheid tot het maken van een ommetje (klompenpad).
 - maatregelen tot het tijdelijk afsluiten van duikers om water binnenplans te bergen.
- Ontwerputgangspunten kavel niveau**
 - de opzet van panelen (indicatief) volgt de verkavelingsrichting (eenduidige zuidoriëntatie) en staat op onderling gelijke afstand.
 - handhaven slotenpatroon, nadruk door aanplant van robuuste struweelhagen. De combinatie zorgt voor krachtige zichtlijnen en dwarsverbindingen evenals onderbreking van de grootschaligheid.
 - zijde Tochtsloot voorzien van flauwe natuurvriendelijke oever.
- het oppervlak tussen en onder de tafels (binnen hekwerk) wordt begraasd en bemest door schapen (begrazing). Inrichting en beheer gericht op het versterken leefgebied dassen (gras-klover mengsel).
- het oppervlak binnen de GO gelegen wordt ontwikkeld als bloem- en kruidenrijk grasland t.b.v. lokale biodiversiteit.
- Natuurlijk ingericht perceel t.b.v. versterken leefgebied dassen, het totale dassencompensatiegebied zal actief bemest worden, ofwel door schapen, ofwel door rund, ofwel door het aanbrengen van ruige stalmest.
- fraaie overgang door brede 'overgangszone' van bloem- en kruidenrijke beplanting langs zuidelijke grens.
- mogelijkheid tot het maken van een ommetje (klompenpad).
- maatregelen tot het tijdelijk afsluiten van duikers om water binnenplans te bergen.
- Ontwerputgangspunten object**
 - faunavriendelijk hekwerk langs de binnenzijde landschappelijke inpassing, ca. 20cm boven maaiveld geplaatst en max. 1.8m hoog. Voorzien van enkele doorgangen voor kleinwild.
 - technische installaties (omvormers/ trafo's en schakelstations) worden binnenplans opgenomen, geordend gepositioneerd en zijn niet hoger dan 4m. Voor exacte locatie wordt verwezen naar de technische tekening.
 - Inrichting picknickplaats en informatie en educatiepunt
- Vigerend beleid/omgevingskenmerken**
 - Groene ontwikkelzone.
 - Gelders natuurnetwerk.
 - Locatie dassenburcht

HOOFDSTUK 5. EFFECTEN OP EN BIJDRAGEN AAN NATUURDOELEN

De komst van het zonnepark heeft effecten op de natuur, zowel voor de das als de overige flora en fauna in het gebied. Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van het verwachte effect van het zonnepark.

Huidige situatie | Het projectgebied kent weinig variatie in landgebruik en een lage biodiversiteit: de percelen zijn voornamelijk in gebruik als grasland, uitsluitend ingezaaid met Engels Raaigras, of als zwaar bemest en met pesticiden behandeld akkerland. Uit de ecologische QuickScan is naar voren gekomen dat, met uitzondering van de das er weinig bijzondere vegetatie en/of aanwezige diersoorten zijn aangetroffen.

Afbeelding 8: zicht over het projectgebied vanaf zijde Westerkanaaldijk.

Afbeelding 9: zicht op projectgebied aan noordwestzijde/GO-zone.

Toekomstige situatie | Zoals in hoofdstuk 4 is besproken zullen er veel veranderingen plaatsvinden ten opzichte van de huidige situatie. Een groot deel van die veranderingen komt ten goede aan het leefgebied van de das: het aanbrengen van lijnvormige beplanting in de vorm van hagen, het actief bemesten van het land en het creëren van speciale compensatiezones voor de das. Daarnaast wordt het bestaande Engels Raaigras voorzien van meer soorten kruiden, waaronder klavers, maar ook andere inheemse plantensoorten. Dit versterkt de bodemstructuur, aangezien de wortelstructuur van klavers hechter is, waardoor meerdere soorten wormen en andere insecten van deze vegetatie kunnen leven. Dit komt niet alleen ten goede aan de das, die als (opportunistische) alleseter dol is op wormen en andere insecten, maar ook aan de ontwikkeling van de algehele insectenpopulatie. Naast het vergroten van de biodiversiteit op land wordt ook aandacht besteed aan de ontwikkeling van de oeverzone door het verflauwen van de sloot. Hierdoor krijgt een groter type vegetatie de kans zich te ontwikkelen, waardoor naar verwachting de hoeveelheid libellen, amfibieën en vogels zal toenemen.

Afbeelding 10: foeragerende das op zonnepark Exloo (voorjaar na realisatie)

Afbeelding 11: ontwikkeling van kruidenrijke vegetatie zonnepark Emmen (zomer na realisatie)

Afbeelding 12: ontwikkeling van natuurvriendelijke oever zonnepark Oosterwolde (1 jaar na realisatie)

Overige maatregelen ten behoeve van natuurwaarden | Zoals Afbeelding 11 en 12 weergeven is de verwachting dat bovengenoemde maatregelen een groot effect op de aanwezige biodiversiteit zullen hebben. De langjarige toepassing van monoculturen en landbouwgiften hebben de ontwikkeling van diverse soorten vegetatie tegengehouden. Middels bovengenoemde civiele en landschappelijke maatregelen én een passend beheer van het projectgebied wordt verwacht dat het effect van deze maatregelen elk jaar groter zal zijn. Initiatiefnemers zullen daarom zorgdragen voor een passende beheervorm, die verder gaat dan het maaien of klepelen van het grasland. De inzet van schapenbegrazing heeft namelijk op verschillende zonneparken al gezorgd voor de verhoging van de aanwezige biodiversiteit. Dit wordt gerealiseerd doordat de zaden van planten via de ontlasting van schapen beter over het gebied worden verspreid. Ook in dit zonnepark zal begrazing door schapen plaatsvinden op de grond onder en tussen de zonnepalen. Op de overige gronden zal begrazing door koeien, paarden of bemesting met ruige stalmest plaatsvinden. De exacte afspraken over het langjarige beheer worden opgenomen in het beplantingsplan van het landschappelijk inrichtingsplan. In deze stukken zal, naar wens van de omwonenden, specifiek aandacht zijn voor het beheer ten aanzien van Jacobskruidskruid.

Naast de beheervorm heeft de opstelling en constructie van het zonnepark ook een groot effect op de bodem. Om meer flexibiliteit aan de gemeente Heumen te geven is tijdens het indienen van het projectvoorstel van de tender gekozen om twee type opstellingen voor te stellen: een zuid-opstelling en een oostwest-opstelling. Aangezien de oostwest-opstelling ervoor zorgt dat de ondergrond nauwelijks licht ontvangt, en daarmee langzaam maar zeker kan degraderen, is gekozen voor de zuid-opstelling (optie 1 in het projectvoorstel van de tender en te zien in afbeelding 13).

HOOFSTUK 6 COMBINATIE MET ANDERE FUNCTIES

In het plan voor de realisatie van het zonnepark is tevens gekeken naar de meerwaarde die het project voor de omgeving kan hebben, naast het hoofddoel: de opwekking van duurzame energie. Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van deze overige functies die het zonnepark heeft.

Uitzichtpunt | Het projectvoorstel voor de tender bevatte het idee om een recreatieve voorziening bij het maïsdoolhof te realiseren, aangezien het voornamelijk jong publiek aantrekt. Tijdens de planuitwerking stuitte dit op weerstand uit de directe omgeving. Om die reden is het idee van een uitzichtpunt bij het maïsdoolhof komen te vervallen, maar komt dit in aangepaste vorm terug bij de pauzeplek aan de zuidzijde van het projectgebied. Deze pauzeplek is bereikbaar over de bestaande toegang vanaf de Burchtselaan, die deel uitmaakt van de projectlocatie.

Recreatieve pauzeplek | Naast het idee van de uitkijktoren bevatte het projectvoorstel uit de tenderfase ook een informatiepunt, inclusief een oplaadpunt voor fietsers. Er is gekozen om een recreatieve pauzeplek te creëren aan de zuidzijde van het projectgebied (op het perceel van de gemeente Heumen) aan de Bruchtselaan, waar zowel jong als oud kan ervaren waar het zonnepark voor dient, hoe het werkt en wat het de maatschappij oplevert. Deze pauzeplek zal naast een uitgebreid informatiebord ook worden voorzien van een of meerdere bankjes, een oplaadpunt voor fietsers en een klimrek. Ten tijde van realisatie van het zonnepark zal ook deze recreatieve pauzeplek worden aangelegd. Bij de recreatieplek komt een heen-en-weertje om het zonnepark te bekijken. Ook komen er bijenhôtels verspreid in het projectgebied.

Agrarische dubbelfunctie | Door de toepassing van jaarronde beweiding door schapen wordt een waardevolle agrarische dubbelfunctie gecreëerd, aangezien de schapen anders elders geplaatst zouden worden om de benodigde voedselstoffen te verkrijgen. Daarnaast wordt het land momenteel enkel van ruige stalmest voorzien, terwijl beweiding door schapen meer kansen geeft voor het verspreiden van diverse plantensoorten. Hierdoor fungeert het ook gedeeltelijk als ecologische dubbelfunctie.

Windenergie | Initiatiefnemers realiseren een zonnepark dat aansluit op een reeds verkregen aansluiting van netbeheerder Liander, die indien nodig gedeeld zou kunnen worden met windenergie middels Cable Pooling. Daarmee zouden de aansluitkosten voor beide partijen zo laag mogelijk gehouden kunnen worden. Het combineren van zon en wind op een aansluiting is namelijk een geschikte combinatie omdat het vaak (hard) waait op dagen met weinig zon, en andersom, waardoor beide opwekkingsvormen complementair zijn aan elkaar. De kabelstudie gaat in ieder geval uit van een belasting waarbij rekening is gehouden met de toevoeging van een eventueel windproject. Er is dus bereidheid om medewerking te verlenen aan een eventueel windpark, mits beide partijen achter een meerjarige samenwerking op dezelfde aansluiting staan. Indien voor plaatsing van een windmolenpark het zonnepark verkleind dient te worden, is dat bespreekbaar zolang de hierdoor gederfde inkomsten van het zonnepark worden gecompenseerd.

Educatie en jongeren | De energietransitie heeft veel impact, nu en in de toekomst. Initiatiefnemers vinden het daarom belangrijk dat steeds meer mensen kennis krijgen over de energietransitie en de urgentie daarvan inzien. De recreatieplek bij het informatiebord kan worden gebruikt voor educatieve doeleinden. Vanaf deze plek is het mogelijk om via het heen-en-weertje dicht langs het zonnepark te lopen, zodat er bijvoorbeeld leerlingen kunnen worden rondgeleid. Aanvullend op de uitleg over het park en de energietransitie die op het informatiebord wordt verstrekt, kan het zonnepark op deze wijze nog meer beleefd worden.

Daarnaast hebben initiatiefnemers geprobeerd jongeren bij de planvorming te betrekken. In dit kader is contact opgenomen met JongRES en liep er contact de jongeren fractie van GroenLinks naar aanleiding

van onze presentaties in de fractievergaderingen van begin december 2021. Op het moment is er contact met de Radboud Universiteit om te kijken of er een stageplek gecreëerd kan worden, bijvoorbeeld gericht op het betrekken van jongeren bij de energietransitie. In de ontwikkelfase is hieruit helaas geen gevolg gekomen. Er zal in de realisatiefase verder worden verkend of er mogelijkheden zijn jongeren bij het project te betrekken. Ook ECH heeft de ambitie jongeren bij het project en de energiecoöperatie te betrekken en zal hier in de toekomst invulling aan geven.

HOOFDSTUK 7 LEVENSCYCLUS, ZEKERSTELLING EN AFBRAAK

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de maatregelen en afspraken die zijn gemaakt om een nauwkeurig opbouw-, exploitatie- en afbraakproces gedurende en na afloop van de levensduur van het zonnepark te garanderen. Deze maatregelen worden tevens uitgewerkt in een levenscyclusplan, die bij de aanvraag om omgevingsvergunning zal worden gevoegd.

Kwaliteit en veiligheid voorop | Initiatiefnemers zijn aangesloten bij branche organisatie Holland Solar. Dit betekent o.a. dat de initiatiefnemers bij het ontwikkelen, beheren, in stand houden en onderhouden van het zonnepark handelt volgens de doelstellingen uit de Gedragscode 'Zon op Land'. Uitgangspunt is een nul incident en ongevallen-filosofie, zowel tijdens de bouwfase, als tijdens de exploitatiefase. Dit houdt in dat de bouwer, in dit geval GroenLeven, zorgdraagt voor haar medewerkers, waaronder ook aannemers en belanghebbenden in alle werk gerelateerde activiteiten door proactieve identificatie, inschatting en beheer van risico's.

Aanleg van het zonnepark | De veiligheid van mensen staat voorop, evenals de veiligheid van het zonnepark. GroenLeven bouwt haar systemen volgens een gestandaardiseerd ontwerp.

Deze standaard is gebaseerd op ondertussen jarenlange ervaring in de aanleg van zonneparken. Door in vaste blokken te werken worden de systemen eenvoudiger en systematisch opgebouwd. Standaardisatie van het systeem verhoogt de kwaliteit van het geleverde systeem. Bekabeling wordt strak gemonteerd en de DC kabels worden in de fabriek, op maat en inclusief stekkers aangeleverd.

Afbeelding 14: De DC-bekabeling wordt veilig in een kabelgoot onder de panelen weggeborgen.

Bepaling van de locatie van de bouw- en opslaglocatie en de aanrijroute voor de materialen gaat gepaard met diverse onderzoeken naar bijvoorbeeld aanvoerroutes en draagkracht van wegen. Hierbij zal rekening worden gehouden met het beperken van de overlast voor omwonenden en het lokale verkeer. GroenLeven treedt daarover voorafgaand aan de bouwfase graag in overleg met de omwonenden. Afhankelijk van de uiteindelijk gekozen locatie zal in overleg met de gemeente speciale wegbewijzing worden geplaatst om ervoor te zorgen dat de verkeersveiligheid is gewaarborgd. Indien nodig kan een weg ook worden verbreed met rijplaten.

Bij de aanleg van de bouwplaats wordt daarbij zoveel mogelijk rekening gehouden met een uitstootarm bouwproces. Ook gebruiken we groene energie voor het opladen van elektrisch materieel dat gebruikt wordt tijdens de bouw. Daarnaast compenseert GroenLeven het resterende deel van het energieverbruik op bouwlocatie door op haar kantoorpanden en magazijnen duurzame energie op te wekken.

Gedurende de bouwperiode is er een site-manager van GroenLeven aanwezig voor het dagelijkse toezicht. Aanvullend zullen op geregelde basis veiligheidsinspecties worden uitgevoerd onder supervisie van de safety manager van GroenLeven.

Ook op de bouwmaterialen is toezicht aanwezig. De materialen worden tijdelijk opgeslagen op de bouw- en opslaglocatie alvorens te worden gemonteerd op het zonnepark. Deze locatie zal permanent en actief door camera's worden geobserveerd, en buiten werktijden zal een bewakingsbedrijf op geregelde basis surveilleren.

Duurzaam materiaalgebruik | GroenLeven is ISO14001 gecertificeerd en ziet erop toe, dat met behulp van een milieuzorgsysteem de milieurisico's van Zonnepark Teersche Sluispolder - Heumen beheerst worden en indien mogelijk verminderd. Dit betekent dat bewust wordt gekozen voor kwalitatieve en duurzame materialen, geproduceerd en geleverd door betrouwbare erkende leveranciers, die een

beleid voeren op het gebied van 'corporate sustainability' en/of 'ecotransparency'. Dit wordt gemonitord middels een auditprogramma dat periodiek door een externe partij wordt gecontroleerd.

Onderhoud en Monitoring (O&M) | Tijdens de exploitatie van het zonnepark worden de volgende O&M werkzaamheden uitgevoerd:

- 1x per jaar preventief technisch onderhoud;
- groenonderhoud middels schapenbeweiding en snoei (en eerste 1 á 2 jaren bewatering waar nodig, op advies van de daarvoor aangestelde hovenier);
- ad hoc schoonmaken van panelen, door de hellingshoek zijn de PV panelen zelfreinigend;
- opslag van reserveonderdelen, zoals panelen en omvormers, in een opslagcontainer op locatie t.b.v. juiste voortzetting van het zonnepark;
- 24/7 monitoring m.b.t. de functionaliteit van het zonnepark;
- jaarlijkse monitoring rapportage, op afroep mogelijkheid voor kwartaal- of maandrapportage; m.b.t. Performance Ratio.

Beheer | Het zonnepark wordt ondergebracht in een aparte vennootschap. Het project is dan reeds voorgefinancierd en operationeel; m.a.w. aangesloten op het energienetwerk en levert groene stroom terug aan het net. Het risiconiveau is erg laag en daardoor interessant voor het inrichten van het lokaal eigendom. De ontwikkelvennootschap wordt vervolgens gereed gemaakt voor verkoop. ECH kan het (mede-)eigenaarschap en dagelijkse bestuur op zich nemen.

Afbraak | Voor afbraak en herstelwerkzaamheden (o.a. bodemherstel) worden in het exploitatiemodel gelden gereserveerd. Na einde looptijd dient het zonnepark conform plan gesaneerd te worden. De afbraak van het zonnepark wordt zorgvuldig voorbereid, vergelijkbaar met het proces voorafgaand aan de bouw.

Na afloop van de exploitatie termijn wordt bij ontmanteling van het zonnepark opnieuw een bouwplaats ingericht, met als doel een gecontroleerde afbraak van het zonnepark; verwijdering en afvoer van de gebruikte materialen en materiaalresten van het terrein.

Recycling | Voor de recycling activiteiten wordt GroenLeven gecontracteerd door de SPV. GroenLeven is aangesloten bij recycling WEEE. GroenLeven voldoet aan de jaarlijkse rapportageverplichting aan het WEEE-register.

Herstel van het gebied | Tot slot zijn initiatiefnemers verantwoordelijk voor de wijze waarop het gebied zo veel als mogelijk in de oude staat wordt hersteld bij beëindiging van de exploitatie van het zonnepark. Hierbij staat het herstel van de (agrarische) bodemkwaliteit centraal. De specifieke herstelwerkzaamheden worden afgestemd met de gemeente. Hieronder een aantal voorbeelden:

1. in het laatste jaar demonteren en verwijderen zonnepark;
2. voor gecreëerde waarden (bijv. natuurwaarden en landschapswaarden) zoals nieuwe hoofdstructuren en flauwe oevers, wordt in overleg met gemeente, provincie en grondeigenaren bepaald of er mogelijkheden zijn om deze te behouden;
3. telen van gewassen continueren;
4. ontsluiting van het gebied;

De exacte afspraken tussen initiatiefnemers en de gemeente Heumen zullen in het levenscyclusplan worden beschreven.

HOOFDSTUK 8 DE TE DOORLOPEN PROCEDURE

Voordat realisatie en exploitatie van het zonnepark mogelijk wordt, dient een aantal processtappen te worden doorlopen. Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de te nemen stappen.

Pad naar projectrealisatie | Initiatiefnemers zijn voornemens zonnepark Teersche Sluispolder op de kortst mogelijke termijn te realiseren.

Om tot realisatie van het zonnepark te komen, worden drie fasen onderscheiden:

1. Vergunningsfase: het opstellen en indienen van de benodigde documentatie voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning en de daaropvolgende aanvraag van een SDE++ subsidie.
2. Bouwfase: de voorbereiding van de bouw van het zonnepark, de constructie van de zonnepanelen en de aansluiting op het elektriciteitsnetwerk.
3. Exploitatiefase: het overdragen van (een deel van) het zonnepark naar lokale eigenaren en het onderhouden en beheren van het zonnepark.

Het verkrijgen van de omgevingsvergunning op korte termijn heeft prioriteit. Een omgevingsvergunning is vereist voor een aanvraag SDE++ subsidie, en zonder deze SDE++ subsidie is realisatie en exploitatie van het zonnepark financieel minder haalbaar. De aanpassing van het projectvoorstel naar aanleiding van het overleg met de diverse belanghebbenden maakt deze urgentie nog groter. In oktober 2022 sluit de termijn voor aanvraag van de SDE ++ subsidie voor dit jaar. Derhalve zal moeten worden gekeken of het project volgend jaar in een eventuele SDE++ ronde kan meegaan. Een verleende vergunning is hiervoor een indieningsvereiste. .

Beschikking projectgebied | Over de gronden waar het zonnepark op beoogd is, alsook de compensatiegronden hebben initiatiefnemers beschikking in zoverre dat met de perceeleigenaren een overeenkomst is getekend voor de huur van de gronden zodra er vergunning wordt verleend voor het exploiteren van een zonnepark. Tevens is overeengekomen dat initiatiefnemers zijn gemachtigd om voor een project op deze gronden een omgevingsvergunningsaanvraag te doen. Dit met uitzondering van de gemeentegrond. Hierover vinden de laatste gesprekken nog plaats.

Vergunningsfase

Op 16 december 2021 heeft de gemeenteraad van Heumen positief beslist op het toepassen van de coördinatieregeling voor dit project. De gemeente vraagt naast aanvraag om omgevingsvergunning een gewijzigd bestemmingsplan voor deze locatie, waarmee de komst van het zonnepark planologisch mogelijk wordt gemaakt. Er wordt naast het indienen van een omgevingsvergunning, ook een bestemmingsplan voorbereid. Middels het coördinatiebesluit kunnen beide de publiekrechtelijke procedure gelijktijdig doorlopen.

Vanuit de initiatiefnemers wordt gelijktijdig aan de diverse documenten gewerkt. Op 23 december 2021 is door initiatiefnemer een concept-ontwerpbestemmingsplan met de gemeente gedeeld. Ook zijn initiatiefnemers bezig met de aanvraag van ontheffing voor de Wet Natuurbeheer (ingediend op 14 februari 2022) en de voorbereiding voor de aanvraag omgevingsvergunning (nog niet ingediend) en watervergunning (nog niet ingediend). Om in de verschillende trajecten stappen te kunnen zetten is consensus nodig over het definitief ontwerp. Dit ontwerp is in voorliggend document toegelicht.

Het ontwerpbestemmingsplan en de ontwerp-omgevingsvergunning kunnen formeel in procedure worden gebracht zodra daar met initiatiefnemers en gemeente overeenstemming over is bereikt. Hiermee start de wettelijke ter inzage termijn, waarin aan belanghebbenden de mogelijkheid wordt geboden om alsnog een zienswijze op de ontwerpbesluiten in te dienen. Eventuele zienswijzen worden samengevat en van een reactie voorzien door de gemeente. Hierbij wordt tevens aangegeven of er aanleiding is tot wijzigingen in het plan. Het bestemmingsplan wordt vervolgens, al dan niet gewijzigd, vastgesteld door de gemeenteraad. In navolging daarop wordt de omgevingsvergunning voor het bouwen verleend.

Deze fase wordt eveneens gebruikt om invulling te geven aan het lokaal eigendom. Hoe kan dit het beste vormgegeven worden en welke groep bewoners (en bedrijven) zouden betrokken moeten worden. Gelijktijdig aan deze en de volgende fase wordt de participatievorm en financiering uitgewerkt, zodat een concreet aanbod kan worden gedaan aan belangstellenden om bij te dragen aan het lokaal eigendom.

In deze fase zijn de volgende activiteiten ondernomen en gepland:

Indienen van concept ontwerp bestemmingsplan bij gemeente Heumen	Q4 2021
Overleg met provincie Gelderland inzake ontheffing Wnb	Q1 2022
Overleg met Waterschap Rivierenland	Q1 2022
Overleg met belanghebbenden inzake uiteindelijke ontwerp	Q1+Q2 2022
Ontwerp omgevingsvergunning en ontwerp bestemmingsplan ter inzage	Q3 2022
Uitwerking participatievorm en financiering (i.s.m. ECH)	Q2+Q3 2022 (start)
Activiteiten ECH ledenwerving	Q3 2022 (start)
Verlenen omgevingsvergunning en aanvraag SDE++ subsidie	Q4 2022

Bouwfase

Zodra de omgevingsvergunning is verleend en de SDE++ subsidie is toegekend start de bouwfase. In deze fase is het noodzakelijk om alle benodigde materialen te bestellen, de technische installatie tot in de details voor te bereiden en de netaansluiting te realiseren (i.s.m. de netwerkbeheerder). Voor de aansluiting op het netwerk van Liander is al vroegtijdig opdracht verstrekt omdat er schaarste is voor het aansluiten op het net. Liander heeft bevestigd dat het zonnepark vanaf Q1 2023 kan worden aangesloten (de informatie hieromtrent is inmiddels gedeeld met de gemeente). Er wordt om die reden getracht om het zonnepark zo snel mogelijk aan te leggen. Dat betekent dat initiatiefnemers direct na vergunningverlening en SDE beschikking beginnen voorbereidingen te treffen om de bouw gereed te maken.

De bouwfase van een zonnepark van deze omvang duurt 3 à 4 maanden. Voor en/of na de bouwfase kunnen er op het terrein ook nog werkzaamheden plaatsvinden, zoals grondwerkzaamheden, plaatsen hekwerk, camerasysteem, etc. De exacte planning zal in een latere fase worden gemaakt, maar neemt naar verwachting niet meer dan een half jaar in beslag.

Financiering project | In deze fase wordt het ook noodzakelijk om de financiering van het project te sluiten. Dit kan naar verwachting deels ingevuld worden door het provinciale financieringsfonds en deels door inleg van eigen vermogen vanuit de energiecoöperatie. Uiteraard zorgen initiatiefnemers en ECH ervoor dat het participatieaanbod en de informatievoorziening voldoen aan de wettelijke vereisten van AFM, Wwft, AVG en dat potentiële deelnemers goed geïnformeerd worden over het aanbod, de voorwaarden en de mogelijke risico's.

In deze fase zijn de volgende activiteiten gepland:

Realisatie netwerkaansluiting Liander	Q1 2023
SDE++ subsidie wordt toegekend.	Q3 2023*
Start voorbereiding bouw, inclusief bestellen van materiaal, reserveren van bouwploegen en vervoer en afstemmen met netwerkbeheerder	Q3+Q4 2023
Intensiveren van overleg met financiers, zowel lokaal als niet-lokaal	Q3 2023
Intensieve campagne en inschrijving participaties voor ophalen eigen vermogen (door ECH)	Q3 2023
Overleg met direct omwonenden	doorlopend
Feestelijke aftrap start bouw	Q1 2024
Concrete afspraken over financiering van zonnepark (i.s.m. ECH)	Q2 2024
Bouwexcursies en updates voor omwonenden en geïnteresseerden	Q2 2024
Realisatie zonnepark	Q2 2024

Exploitatiefase

Na afloop van de realisatie van het zonnepark start de exploitatiefase, met 25 jaar verreweg de langste fase van het zonnepark. In deze fase is het belangrijk dat het zonnepark een continue stroom aan hernieuwbare elektriciteit blijft leveren, zodat lokale eigenaren zoveel mogelijk voordeel van de installatie genieten. Daarvoor is het belangrijk dat er ook na de realisatiefase regelmatig onderhoud aan de installatie wordt gepleegd en de vegetatie niet boven de zonnepanelen uit groeit, aangezien er dan schaduwvorming ontstaat, waardoor de zonnepanelen geen stroom meer kunnen leveren. Initiatiefnemers garanderen dat er een degelijk onderhoudscontract wordt afgesloten om dit risico zo klein mogelijk te maken, waardoor de installatie voor de volledige duur van het park hernieuwbare elektriciteit blijft leveren.

In deze fase zijn de volgende activiteiten gepland:

Feestelijke opening van het zonnepark Teersche Sluispolder	Q3 2024
Afsluiten van onderhoudscontract om kwaliteit zonnepark te garanderen	Q3 2024
Overdracht van eigendom naar ECH (beoogd ten tijde van opening zonnepark)	Q3 2024
Looptijd van zonnepark	2024-2050
Afbraak van zonnepark	2050
Herstel van het gebied	2050

Bijlagenboek

energie
coöperatie
heumen

enovos

GroenLeven
zonne-energie

BIJLAGE A. PARTICIPATIEVERSLAG

PARTICIPATIEOVERZICHT TEERSCHE SLUISPOLDER

Het initiatief voor de realisatie van een zonnepark komt voort uit de ambitie van de gemeente Heumen om in de periode tot en met 2030 in totaal voor 40 hectare aan zonneparken te realiseren. Om de kaders voor deze gebiedsontwikkeling vorm te geven heeft de gemeente Heumen haar inwoners, de omgeving (ook omliggende dorpen) en andere stakeholders intensief betrokken middels drie processtappen. Allereerst door in een consultatieronde aan klankborddeelnemers uit te leggen welke uitgangspunten er zijn, wat een gebiedsplan inhoudt en welke wensen, zorgen en ideeën er in de omgeving spelen. Op basis van die informatie zijn drie verschillende scenario's opgesteld, die vanuit verschillende invalshoeken inzichtelijk hebben gemaakt op welke manier de zonnevelden ingepast kunnen worden. Als laatste is het concept gebiedsplan op een inloopavond gepresenteerd, waarna relevante opmerkingen en aandachtspunten zijn meegenomen in het definitieve gebiedsplan. Dit definitieve gebiedsplan is op 16 december 2021 door de gemeenteraad van Heumen goedgekeurd, wat betekent dat er een breed gedragen en goedgekeurd kader ligt als vertrekpunt voor de landschappelijke inpassing van zonneprojecten in dit gebied.

Om de verduurzaming van de gemeente Heumen te versnellen heeft de gemeenteraad begin 2021 besloten om een tender voor ca 20 hectare aan zonnevelden in het zoekgebied tussen de A73 en het Maaswaalkanaal uit te schrijven. GroenLeven en Enovos Green Power Nederland (hierna: Enovos), hierna ook wel 'initiatiefnemers' genoemd, hebben in samenwerking met twee lokale grondeigenaren een projectvoorstel ingediend voor een te ontwikkelen zonnepark dat uiteindelijk als beste uit het tenderproces naar voren is gekomen. Daarmee heeft de gemeente in principe medewerking verleend aan de uitvoering van projectvoorstel 'Teersche Sluispolder'.

Al gedurende het schrijftraject van het projectvoorstel hebben initiatiefnemers de samenwerking met Energiecoöperatie Heumen opgezocht (hierna: ECH), waarbij wordt gestreefd naar een mede-eigenaarschap van minimaal 50%. Naast het vormgeven van het lokaal eigenaarschap is er ook direct contact opgenomen met de direct omwonenden, Jong RES, stichting Das en Boom en enkele lokale ondernemers zoals Jef Gielen landschapsbeheer. Met de provincie Gelderland en het waterschap Rivierenland is in het najaar van 2021 contact opgenomen, nadat de belangrijkste contouren van het projectplan inzichtelijk waren gemaakt. Ondanks dat het initiële projectvoorstel voldeed aan de vereisten van het gebiedsplan zijn er in de afgelopen maanden alsnog diverse gesprekken met stakeholders geweest om het projectplan op onderdelen te verbeteren, zoals de uitbreiding van het foerageergebied van de das en de aanplant van 2,5 ha aan haagstruweel. Een verslaglegging van de gedane acties is in deze bijlage opgenomen.

Algemene activiteiten

Datum	Wijze van communicatie	Uitkomsten	Doorwerking plan
4 nov 2021	Inloopbijeenkomst (fysiek): Uitnodigingen per brief naar raadsleden en omwonenden, persbericht in lokale kranten, op websites en op sociale kanalen.	Er waren 24 gasten en 11 organisatoren aanwezig, waarbij initiatiefnemers de plannen voor het zonnepark hebben toegelicht en de feedback van aanwezigen hebben genoteerd.	Sommige ideeën zijn overgenomen in de landschappelijke inrichting, zoals het toegankelijk maken van het zonnepark, het aanbrengen van variatie in haagstruweel en het maaibeheer met begrazing.
okt/nov 2021	Presentatie i.s.m. ECH aan alle fracties gemeenteraad Heumen	Goed gesprek over voortgang van het zonnepark en de belangrijkste mijlpunten.	Projectplan en planning gepresenteerd, contact met jongeren fractie GroenLinks.

Aanvullende activiteiten per stakeholder

Omwonenden (Westerkanaaldijk 5-11)

Datum	Wijze van communicatie	Uitkomsten	Doorwerking plan
13 jul 2021	Fysieke bijeenkomst van grondeigenaar Theo Hopman met omwonenden.	Mondelinge toelichting op tenderplan, waarbij tevens het projectvoorstel is uitgedeeld.	Niet van toepassing.
30 nov 2021	Digitale bijeenkomst om de voorgestelde aanpassingen ten opzichte van het projectvoorstel uit de tenderfase te bespreken.	Omwonenden willen meer invloed in het omgevingsfonds, dat de zonnepanelen zoveel mogelijk uit het zicht gebracht worden en dat het ommetje alleen voor omwonenden toegankelijk wordt gemaakt. Daarnaast willen ze geen uitkijktoren nabij het maïsdoolhof.	Het ommetje wordt aangepast, zodat het alleen voor omwonenden toegankelijk is en het plan voor een uitkijkpunt bij het maïsdoolhof wordt uit het plan gehaald. Tenslotte wordt de wens om een grotere rol in het omgevingsfonds te spelen doorgegeven aan de gemeente Heumen.
21 dec 2021	Digitale bijeenkomst om de landschappelijke inrichting uit het concept bestemmingsplan te bespreken.	Voorgestelde kleine ommetje was niet wat men heeft bedoeld. Daarnaast mogen de hagen in de compensatiezone niet te hoog worden i.v.m. het vrije uitzicht vanuit westerkanaaldijk nr. 7, maar dienen wel het zicht op zonnepanelen vanuit westerkanaaldijk nr. 5 weg te nemen.	Er wordt meer ruimte vrijgehouden op het perceel achter de woningen en de hoogte van de hagen wordt opgenomen in het landschappelijk inrichtingsplan. Daarnaast wordt het ommetje uitgebreid naar circa 2 km rondom het zonnepark, maar zal het wel vrij toegankelijk worden voor wandelaars om de recreatieve functie/beleving van het zonenpark te vergroten.
18 jan 2022	Digitale bijeenkomst om de belangrijkste wijzingen door te geven, inclusief de gevolgen	Omwonenden geven aan niet tevreden te zijn met de afstand van hun woningen tot de zonnepanelen, ondanks de 250 meter aan paneelvrije zone en de haag die langs de westerkanaaldijkzijde wordt aangebracht.	De afstand tot het Maaswaalkanaal wordt vergroot tot 300 meter om meer afstand tussen de woningen en de zonnepanelen te creëren en het vrije zicht te vergroten.

19 april 2022	Fysieke bijeenkomst omwonenden, initiatiefnemers en de gemeente (ambtenaren en wethouders).	Omwonenden geven aan weinig terug te zien van hetgeen zij hebben in gebracht in het participatief proces. Er is opnieuw geluisterd naar hun wensen, en afgesproken het projectplan aan te passen of anderszins in informatie te voorzien. Verslaglegging van de bijeenkomst is bij alle partijen bekend.	Het publieke ommetje is komen te vervallen. Er is een heen-en-weertje vanaf de pauzeplek voor terug gekomen. De zichtlijn vanuit de woningen is gerespecteerd door de zonnepanelen links van de lijn genomen vanaf de solitaire boom zuidelijke richting te verplaatsen naar de strook achter de schuur. Deze bufferzone is nu 35 meter breed. Voor de haag aan de westerkanaalzijde was de beoogde hoogte reeds 4 meter. Dit was niet consequent in het projectplan doorgevoerd. Dit is aangepast.
---------------	---	--	---

Stichting das en boom (hierna: D&B)

Datum	Wijze van communicatie	Uitkomsten	Doorwerking plan
mrt 2021	Gepoogd in tenderfase fysiek af te spreken maar door corona is er geen meeting mogelijk.	Geen.	Niet van toepassing.
22 sept 2021	Mailwisseling met D&B waarbij wordt medegedeeld dat zij enkel open staan voor een fysieke bijeenkomst als hun eisen worden ingewilligd.	D&B laat weten alleen in te kunnen stemmen met de komst van een zonnepark indien 1) GO-zone wordt gevrijwaard en 2) het totale plangebied uit 50% natuur en 50% zonnepark bestaat. Uiteindelijk gaat D&B akkoord met een fysieke bijeenkomst.	In voorbereiding op het gesprek wordt de oppervlakte aan compensatiegrond uitgebreid van 8,5 ha (incl. 6 ha op 1,5 km afstand) naar 9,5 ha aansluitend aan plangebied.
3 nov 2021	Fysieke bijeenkomst in Diervoort, gearrangeerd door een van de percee-eigenaren.	D&B deelt hun eisen met de ontwikkelaars en zegt toe om een voorstel voor de landschappelijke inrichting toe te sturen. Ook adviseren ze om contact te zoeken met de gemeente Nijmegen voor het aanplanten van extra hagen op hun grond.	De GO-zone wordt 50% gevrijwaard van zonnepanelen, waardoor er nogmaals 2,5 ha aan compensatiegronden worden toegevoegd. Daarnaast wordt de hoeveelheid hagen uitgebreid van 1 ha naar ca 1,5 ha.
8 dec 2021	Digitaal overleg over de wijze waarop hun wensen in het bestemmingsplan zijn doorgevoerd.	D&B geeft aan dat het inrichtingsplan er beter uit ziet, inclusief de extra 4 ha die door de gemeente beschikbaar kan worden gesteld.	Niet van toepassing.

20 jan 2022	Digitaal overleg over de wijzigingen in het landschappelijke inrichtingsplan, inclusief het plan om de gemeentegrond gedeeltelijk in te zetten voor zonnepanelen.	D&B geeft aan dat ze hiermee niet akkoord kunnen gaan, aangezien de hoeveelheid competitiegronden en het aantal hagen niet toereikend zijn.	Ondanks dat er samen met de provincie Gelderland een andere conclusie wordt getrokken, wordt er nogmaals 1,5 ha extra ingezet voor compensatiedoeleinden. Het aantal heggen wordt uitgebreid naar 2,3 ha.
15 feb 2022	Mailwisseling met D&B over aangepaste lay-out t.b.v. het aanvragen van een ontheffing voor de wet natuurbescherming.	Ondanks de grove aanpassingen ten opzichte van het tenderplan, o.a. de oppervlakte aan compensatiegronden van 9,5 naar 16,6 ha, het inzaaien van klavers, hekwerk op 20 cm en 2,3 hectare aan hagen is het niet naar wens van D&B.	Er wordt besloten om contact op te nemen met de gemeente Nijmegen voor het realiseren van hagen op het grondgebied ter noordwesten van het plangebied. Dit zal geen onderdeel uitmaken van de ontheffing wet natuurbescherming.

(Leden van) ECH

Datum	Wijze van communicatie	Uitkomsten	Doorwerking plan
feb/mrt 2021	Meermaals overleg inzake samenwerking voor projectvoorstel voor de tender uitvraag.	Tijdens het overleg zijn de uitgangspunten geformuleerd inzake lokale participatie in en draagvlak voor het zonnepark.	De uitgangspunten zijn verwerkt in het projectvoorstel, die zowel initiatiefnemers als ECH hebben ondertekend.
24 sep 2021	Bezoek drijvend zonnepark en ontmoeting coöperatie Blauwvinger Energie Zwolle.	Uitwisselen van ideeën voor het verkrijgen van lokaal eigendom en het succesvol organiseren van lokale participatie.	Verschillende adviezen van Blauwvinger Energie zijn overgenomen in het communicatieplan van ECH.
28 sep 2021	Leden zijn door initiatiefnemers en bestuur ECH geïnformeerd tijdens Algemene Ledenvergadering.	Leden hebben ingestemd met deelname ECH in projectvoorstel Teersche Sluispolder.	Op advies van leden ECH zijn er verschillende opties voor lokale participatie voorbereid en uitgewerkt.
nov/dec 2021	Meermaals overleg inzake langdurige samenwerking en lokaal eigenaarschap.	Tijdens het overleg zijn afspraken gemaakt over de intentieovereenkomst (LOI) tussen initiatiefnemers en ECH.	Niet van toepassing.
18 dec 2021	Bezoek zonnepark De Grift in Nijmegen.	Leden van ECH kregen de mogelijkheid om een zonnepark te aanschouwen.	Niet van toepassing.

jan t/m jul 2022	Intensief overleg omtrent lokaal eigenaarschap. 18-01-2022 Teams-overleg 21-01-2022 Shared model gedeeld 01-02-2022 Fysiek overleg 16-02-2022 Teams-overleg 02-03-2022 Voorstel ECH gedeeld 05-04-2022 Voorstel GL gedeeld 20-04-2022 Teams-overleg 19-05-2022 Teams-overleg 15-06-2022 Teams-overleg 21-06-2022 Teams-overleg 23-06-2022 Gewijzigd voorstel GL 04-07-2022 Teams-overleg 07-07-2022 Teams-overleg	Met ECH is er veelvuldig overleg geweest over een samenwerking die voor beide partijen acceptabel is. Vanuit ECH is het belang naar voren gebracht om een aandeel te krijgen in het zonnepark waarbij de omgeving maximaal meeprofiteert en een redelijk rendement wordt behaald. Vanuit GroenLeven is het belang naar voren gebracht dat het zonnepark gerealiseerd kan worden op basis van marktconforme voorwaarden. Verschillende systemen op basis van open boek calculaties en het delen van opbrengsten zijn daarbij besproken. Elk van deze systemen heeft specifieke voor- en nadelen voor beide partijen. Om die reden is veelvuldig overleg gevoerd alvorens partijen tot een compromis zijn gekomen.	LOI is met beide partijen gedeeld.
------------------	---	---	---

Provincie Gelderland

Datum	Wijze van communicatie	Uitkomsten	Doorwerking plan
2 nov 2021	Digitaal overleg met provincie Gelderland over vereisten voor ontheffing wet natuurbescherming.	Initiatiefnemers hebben een toelichting ontvangen over de belangrijkste vereisten voor de ontheffing.	Initiatiefnemers zijn op zoek gegaan naar mogelijkheden om de compensatieoppervlakte te vergroten.
12 jan 2022	Digitaal overleg met provincie Gelderland over de ontheffing voor de wet natuurbescherming.	Initiatiefnemers en twee afgevaardigden van de provincie Gelderland hebben de compensatietabel doorgenomen, waarbij werd geconstateerd dat de compensatie-noodzaak nog niet werd behaald.	Initiatiefnemers zijn opnieuw op zoek gegaan naar mogelijkheden om de compensatie-oppervlakte te vergroten. Daarnaast zijn gesprekken met de landeigenaar gevoerd over plaatsen van haagstruweel.
19 jan 2022	Telefonisch overleg met provincie Gelderland voor kaders ontheffing	Provincie Gelderland heeft instructies gedeeld over de kaders voor compensatie.	De compensatietabel is aangepast naar aanleiding van de instructies van de provincie Gelderland. Daarnaast is nogmaals 1,5 hectare aan compensatiegrond toegevoegd.
14 feb 2022	Indienen ontheffing wnb.	Bevestiging van ontvangst door provincie.	Niet van toepassing.
17 feb 2022	Mailcontact over laatste punten voor de ontheffing wnb.	Provincie Gelderland vraagt om verheldering van aantal punten.	Landschappelijke inrichtingsplan is verduidelijkt op betreffende punten.
Mei/juni 2022	Meermaals mailcontact in zake definitieve lay-out/ compensatie-berekening	De definitieve lay-out en compensatieberekening zijn aangeleverd. De provincie kan verder met de aanvraag.	Niet van toepassing.

Waterschap Rivierenland

Datum	Wijze van communicatie	Uitkomsten	Doorwerking plan
Jan 2022	Digitaal overleg (2x)	Afstemming landschappelijke inpassing rondom A, en B-watergangen en watercompensatie.	De landschappelijke inpassing is realiseerbaar en voldoet aan de eisen uit de KEUR van het waterschap. Watervergunning dient nog te worden aangevraagd.

Jongeren

Datum	Wijze van communicatie	Uitkomsten	Doorwerking plan
	JongRES gecontacteerd via telefoon/email	Helaas heeft contactpersoon jongRES Nijmegen verlaten	Nog geen concrete doorwerking in de plannen, lastige is de continuïteit bij jongeren.
	Jongeren GroenLinks via fractievergadering	Er is contact maar nog geen concreet overleg/idee	
	Radboud	Er is contact met Radboud over stage of afstudeeropdracht mbt het betrekken van jongeren bij het project	

Kiemkracht

Datum	Wijze van communicatie	Uitkomsten	Doorwerking plan
25 feb 2022	Fysieke meeting	Kiemkracht, ECH, GL afspraak	Nog niet van toepassing, bedoeling is inzet van Werkbedrijf Rijk van Nijmegen voor onderhoud/beheer groenvoorzieningen.